

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОЛІТИКИ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Економічна та політична нестабільність в Україні зумовили пошук дієвих інструментів стабілізаційного характеру. Політичні, фінансові та соціальні проблеми стали першопричиною декларування політики фіскальної децентралізації. Досвід високорозвинених країн вказує, що саме децентралізація бюджетних повноважень може зробити істотний внесок у підвищення ефективності процесу управління на усіх рівнях влади. У результаті здійснення таких кроків, можна стабілізувати економіку, якщо політика децентралізації буде проводитися чітко, послідовно і достатньо продумано.

Важливу нішу у забезпеченні політики фіскальної децентралізації займає податкова система, яка передбачає використання великої кількості податкових інструментів, що акумулюються до місцевих бюджетів. Податки виступають фінансовим ресурсом за допомогою яких місцеві органи влади здатні виконувати покладені на них функції. Основним податковим інструментом, який формує найбільшу частку у доходах бюджетів місцевого значення є податок на доходи фізичних осіб. Такий податок є загальнодержавним, проте відіграє значну регулюючу роль і переважно акумулюється до місцевих бюджетів, стаючи найважливішим фінансовим інструментом місцевих бюджетів.

Підтвердженням цьому є динаміка надходжень і частка податку на доходи фізичних осіб в державному та місцевих бюджетах протягом 2008 – 2017 років у відношенні до доходів Зведеного бюджету України (рис. 1.).

Аналіз наведених статистичних показників свідчить про високу частку доходів місцевих бюджетів у доходах Зведеного бюджету у 2008-2010 роках. Така тенденція пов'язана із тим, що надходження від податку на доходи фізичних осіб в розмірі 100% спрямовувалися до місцевих бюджетів. В наступні роки, спостерігалось зниження частки податку на доходи фізичних осіб, це пов'язано із змінами в механізмі розподілу ПДФО між бюджетами, зокрема податок який був акумульований у м. Києві частково спрямовувався до Державного бюджету України. Відповідно до політики децентралізації, відбулися зміни в порядку перерозподілу ПДФО між бюджетами всіх рівнів [2], що призвело до зміни пропорцій у розподілі ПДФО між місцевими, обласними та

державним бюджетами України. Так, протягом 2014-2017 років спостерігалось зростання частки ПДФО у доходах Державного бюджету, якщо у 2014 році така частка становила 16,8% то у 2015 р. – 45,1%, 2016 р. – 43,1%, у 2017 році – 40,4%. Що свідчить про зміну векторів перерозподілу ПДФО між бюджетами. Однак такі зміни пояснюються зниженням ставки ЄСВ із максимальних 41% до 22%, що призвело до зростання дефіциту Пенсійного фонду і потреби додаткового фінансування такого дефіциту за рахунок коштів Державного бюджету. Враховуючи особливості перерозподілу ПДФО між бюджетами України, можемо стверджувати, що за останні 3 роки в Україні зростає інтенсивність фіскальної децентралізації, зростає кількість об'єднаних територіальних громад в Україні, що все ж і призвело до зростання показників надходження ПДФО до місцевих бюджетів в останні три роки.

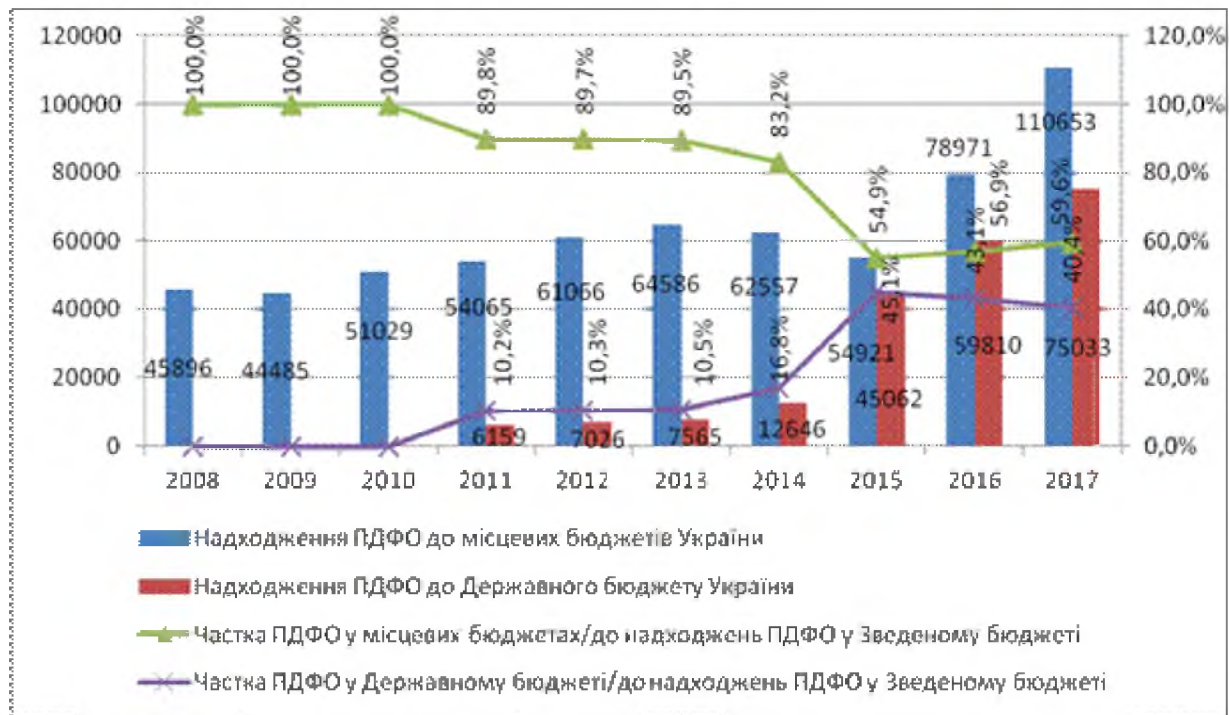

Рис. 1. Динаміка надходжень податку на доходи фізичних осіб до місцевих та Державного бюджетів (у млн. грн. та%) [1]

Політика фіскальної децентралізації є позитивним процесом здійснюваних реформ в Україні, адже в умовах централізованого розподілу коштів виникає надзвичайно велика кількість зловживань. Потреба «випрошувати» необхідні ресурси в центральних органів влади для забезпечення життєдіяльності окремої території негативно впливає на їх розвиток. В той час як отримання значного фінансового ресурсу місцевими територіальними громадами є запорукою розвитку цих територій, розвитку соціальної інфраструктури, забезпечення зростання добробуту громадян. Проте досі існують проблеми, які все ж не дають

змоги повністю забезпечити фінансування потреб місцевих громад за рахунок власних надходжень місцевих бюджетів.

Література:

1. Доходи бюджетів України. Ціна Держави. 2019. URL: <http://cost.ua/budget/revenue/#1> (дата звернення 8.03.2019).
2. Бюджетний кодекс України. Верховна Рада України. 2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-17> (дата звернення 25.03.2019).

Пінкевич Катерина Романівна

ст. гр. ФМ-11, THEU

Науковий керівник – к.е.н. Мелих О. Ю.

БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВІ ВАЖЕЛІ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку суспільства загальновизнаним є той факт, що бюджет виступає головним інструментом регулювання соціально-економічного розвитку в країні. Роль бюджету в управлінні економічними і соціальними процесами обумовлюється роллю держави в економічному житті суспільства.

Державний бюджет через бюджетну політику, в умовах ринкових відносин, стає важливим інструментом стимулювання ділової активності і регулювання структури економіки задля досягнення соціально-економічних параметрів, передбачених довгостроковими загальнонаціональними цілями [6].

Серед численних функцій державного бюджету основними є фіскальна, контрольна та розподільча функції. Проте всі вони є різними аспектами єдиного процесу, ціль якого полягає в пошуку компромісу інтересів підприємців, держави та домогосподарств, що забезпечує конкурентну ринкову рівновагу.

На сьогодні в Україні актуальним залишається питання щодо гармонізації регулюючого та фіскального потенціалу прямих та непрямих податків як інструмента макроекономічної політики. Економічна ефективність податкових платежів відображається через вплив податкового навантаження на суб'єктів економічної діяльності, тому, на даний час, в Україні важливою є оптимізація розміру та кількості податкових платежів з метою підвищення ефективності регулювання економічних процесів.

Фіскальне значення податків слід розглядати як здатність створювати ефекти щодо формування бюджетних ресурсів із метою забезпечення суспільно необхідних видатків.